

Po pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V spravnosti prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narednine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Semo-
nitkih ulicah št. 2, 1, 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Stev. 10

V Ljubljani, v torek 14. januarija 1902.

Letnik XXX.

„Apostoli“ nove vere.

Wolf torej hodi zdaj okoli »durch die Gauen der Ostmark« in pridiguje volivcem. A to pot ni vsebina njegovih besed »Los von Rom!«, ampak »Hin zu Wolf!« Mož ima dovolj opraviti s svojo umazano osebo. Vsa pravna propalost vsenemške stranke se spozna lahko iz teh dogodkov. Wolf je pokazal s svojim dejanjem podlost, kakršne je zmožen le malokateri človek. In zdaj se predrzne ta človek stopiti kot »nemški« mož pred ljudi kot kandidat, in ker ne more utajiti svojih grehov, se skuša z njimi ponasati. On računa na to, da so Vsenemci zatelebani v njegovo kričavost. Saj je še celo mati dekleta, katero je tako zapeljal in osramotil pred celim svetom, pisala: »Moja hči se je sicer zmotila, a proti takemu možu, kakor je Wolf, je to razumljivo«. Wolf računa na to, da so tudi drugi strastni vsenemci tako zagledani vanj. »Ta volitev ne bo le politična«, govoril je predvčerajšnjim. »Jaz se borim za čast in življenje. Volivci bodo odločili o mojem življenju«. Torej on grozi, da si bo vzel življenje, ako propade; on misli, da bodo Nemci iz strahu, da njihove stvari ne zadene tolika izguba, vse storili, da se jim ohrani Wolfovo dragoceno življenje in apostolovanje.

Tak je prvi in največji apostol protirimskega gibanja. Pregrešil se je v zadnji aferi ravno zoper vseh deset božjih zapovedi in sicer jako debelo.

Poglejmo še, kako izpolnjujejo svoj protirimski misijon drugi »apostoli«.

»Evangelika zveza« je povabila italijanskega protestantskega pridigarja dr. Contina iz Bologne, naj popotuje po Nemškem in s svojimi pridigami deluje za gibanje »proč od Rima«. Ta mož seveda ni bil izbirčen v svojih sredstvih; med drugim je pripovedoval na tem popotovanju tudi tole zgodbi:

Slavni postni pridigar Agostino da Montefeltro je imel postne pridige v stolnici v Fiesole. Udeležba ogromna, vtis velikanski. A pater s tem še ni bil zadovoljen; na koncu neke pridige reče: »Prljubi! Prihodnjič vam pokažem, kako se celo nerazumna stvar klanja Mariji«. Stol-

nica je bila ob določenem dnevu seveda polna; vse v skrajni napetosti poslušala Agostinovo pridigo. Proti sklepu pripeljejo osla skozi glavna vrata po sredi cerkve pred veliki oltar; in osel poklekne; vse je iznenađeno, očarano. Ljudstvo pade na kolena in moli, ne vem ali *osla ali madono* (!). Naslednjo nedeljo grem s tovarišem v stolnico, da preiščem čudež. Cerkovnik mi pove: Osel tri dni ni dobil nič jesti, na velikem oltarju pa je ležal kos kruha, katerega v temni cerkvi ni bilo mogoče opaziti. Menih je stal poleg in osel se je stegoval po kruhu. To je bil čudež.

Tako je klobasal dr. Contina po shodih. Nastala je vsled tega kontroverza med tajnikom »evangeliske zveze« diakonom Frankom in odborom kat. delavskega društva v Gorlici. Delavsko društvo se obrne na škofa v Fiesole. Škof s pismom od 21. dec. 1901 izjavi, da je vse od kraja do konca zlagano. P. Augustin je imel v Fiesole postne pridige l. 1876, ko še prav nič ni slovel kot govornik; njegove pridige tam tudi nobenega posebnega vtisa niso napravile. Sedanji cerkovnik ne živi več, a vsi še živeti poslušalci Agostinovi pridig so pripravljene prisego potrditi neresničnost omenjenega dogodka.

Med tem je Franke pismeno naznanil, da se je omenjeni dogodek pripetil okoli leta 1890 in da je bil pridigar isti P. Agostino. V potrdilo se v pismu sklicuje Franke na superintendenta Fischerja v Berlinu. Ta pa odgovori sledeče: Na pismo od 29. dec. odgovarjam, da se ne maram s katoliškim društvom prerekati. Toliko pa lahko dostavim, da vsa stvar župnika Contina sloni na velikem nesporazumljenju. Torej nesporezumljenje!

Tako delujejo zdaj proti katolicizmu. Ti ljudje iščejo v morali sv. Alfonza onega »liguorjanstva«, katero so razkričali kot vrhunec nenravnosti. Ti ljudje se bijejo ob svoje nemške prsi in zabavljajo čez »rimstvo«. A en pogled na njihovo delovanje kaže, koliko je vredna njih »npravna« ogorčenost nad rimstvom.

Iz njihovih listov in brošur pa slovenski liberalci crpajo svoje »nazore« o »klerikalizmu«. Kar prinesejo Nemci najbolj neum-

nega o katolicizmu, to se bere vedno kmalu v »Narodu«. Zato pa obsodba Wolfjancev pade tudi na one, ki ga v slovenščini posnemajo.

Sicer pa: Taki »apostoli« ne bodo omajali skale svetega Petra!

Ponižana Hrvaška.

(Iz Hrvaške.)

Prigodom adresne razprave v hrvaškem saboru se je ozrl poslanec Rubetić v svojem govoru na neke izjave ministerskega predsednika Szella o državno-pravnem položaju Hrvaške nasproti Ogerski ter ga je zavrnil, kakor se spodobi. Žalostno je zares, da se ni našel od 40 hrvaških poslancev na ogerskem saboru niti eden, ki bi bil podučil ministerskega predsednika, da on niti hrvaško-ogerske nagodbe iz leta 1868 ne pozna in da ima čisto krive nazore o položaju Hrvaške nasproti Ogerski. A kaj je govoril minister Szell? Javno je trdil v ogerskem saboru, da je Hrvaška sestavni del imperija krone sv. Štefana mažarske države, češ, da je mažarska država v svojej celoti le ena država z enim edinim političnim narodom — namreč z mažarskim — in da Hrvati nimajo izven tega okvira mažarske države nič iskati niti misliti kaj drugega, nego na to mažarsko državo. A ko je sredi tega govora zaklical poslanec Barta, da Hrvaška spada med partes adnexae Ogerske, je tudi to potrdil ministerski predsednik Szell.

V sledečem govoru je minister to svojo izjavo o partes adnexae popravil v toliko, da je imenoval Hrvaško in Slavonijo zemlje posestrime, a kraljevini jih vendar ni hotel nazvati. In vendar se je našel v hrvaškem saboru mažaronski poslanec, ki je Rubetiću oponašal, ker je branil dostojanstvo Hrvaške, da nima prav, češ, da je minister Szell že popravil svojo prvo izjavo. A kdo se more zanesti na besede takega ministra, ki noče priznati državnega temeljnega zakona zavezne kraljevine, samo da ugodí mažarskej megalomaniji.

Kaj bi se zgodilo s takim ministrom v drugej državi, ki bi državni temeljni zakon zanikal? Gotovo je, da ne bi dolgo sedel na svojej stolici, na Hrvaškem in Ogerskem pa

se najdejo ljudje, ki hvalijo take ministre. Tako prezirno kakor Szell ni dosedaj govoril še nobeden ogerski državnik, celo Tisza ne, ki je začetnik današnjega zistema na Hrvaškem; a Szell more tako govoriti, ker dobro ve, da je Hrvaška v političnem pogledu tako nizko padla, kakor do zdaj še nobenkrat.

Szell je zato tako odločno govoril, ker ve, da ga ne bode zato nobeden hrvaški poslanec na ogerskem saboru niti z besedico pobijal, marveč še hvalil, kakor je to sedaj delal poslanec Gjurković, ki je javno v ogerskem saboru trdil, da je Hrvaška le mažarska provincija z neko avtonomijo in da je Reka mažarska. To je govoril hrvaški poslanec in tako mislijo tudi ostali mažaroni; kako da bi potem minister ne posegel malo dalje ter Hrvatom grozil, da ne smejo niti misliti na kaj drugega, nego na mažarsko državo.

Hrvaško Mažari potrebujejo, pa je ne bodo na noben način pustili iz rok, pravi Szell, ker do Reke morejo le skozi Hrvaško; a če je že Reka prava mažarska posest, mora sčasoma postati tudi Hrvaška, da bode vse ena država od Karpatov pa do Jadranskega morja. Minister je zato odločno zavrnil dr. Pliverića, ki trdi, da je Reka »condominium« mažarski in hrvaški. Kaj takega more učiti učen profesor, ali v praktičnem življenju je taka trditev nesmisel. In v tem ima minister Szell prav. Tudi vsak pošten Hrvat je obsojal dr. Pliverića, ko je v hrvaškem saboru zagovarjal to zmešano trditev o reškem kondominiju. Reka more biti po svojem zemljepisnem položaju, po narodnosti in po zgodovinskem pravu le hrvaška; tega načela bi se morali držati vsi Hrvati brez razlike.

Zdaj je faktično Reka mažarska, ker so jo Mažari vzeli omahljivim Hrvatom s silo; a da so jo znali braniti drugače, nego dr. Pliverić, morda se to ne bi bilo zgodilo. Najžalostneje pa je pri vsem to, da je tudi sam hrvaški ban priznal Reko za mažarsko posest ter s tem Mažare csokolil, da morejo raztrgati še bolj že tako raztrgano starodavno kraljevino hrvaško. Dočim se hrvaška opozicija trudi in muči, da probudi narod, da se zjedini v eno celino, podpira maža-

LISTEK.

Prvikrat z očetom k zornici.

Srbski pisal Lazar K. Lazarević. -- Poslovenil Darinko.

(Dalje.)

Gjokica je na dvorišču navezal voziček mački za rep ter se zabaval z njenim tekanjem. Delavci šivajo v svoji sobi suknje, a Stojan se je zavalil v seno ter smrči, kakor da je noč.

Moj oče sedi še vedno tako in se ne gane. Kožuh se mu je nategnil preko širokih ledij, a okoli pasu se mu razmika od globočega dihanja.

Že davno je bilo odzvonilo Ave Marijo. Dan se je bil nagnil k svojemu koncu, a v naši duši je vedno še vladala tista praznота. Nikjer ji ne vidiš konca, le oblaki se gromadijo še vedno gosteje! Vse začenja biti neznosno, strašno, obupno. — Bog, obrni ti to na dobro!

Sedel sem na pragu pred hišo. Držal sem v roki neko šolsko knjižico, a je nisem čital. Na oknu sem videl blede lice mate-

rino, naslonjeno na suho ročico. V ušesih mi je zvonilo. Ničesar nisem mogel misliti.

Na enkrat zaškriplje ključavnica. Mati izgine z okna. Zganem se.

Vrata velike sobe se odpro. Na pragu je stal on, moj oče! Fes si je postavil na stran; izpod njega strle lasje in mu padajo na visoko čelo. Brke so se mu spustile, lice je potemnelo in ostarelo. Ali oči, oči! Niti sledu ni od prejšnjih! Popolnoma so ugasnile, upadle v glavo, na polovico pokrite s trepalnicami; počasi se premičejo, gledajo nestalno in brezmiselno, ničesar ne iščejo, ničesar ne mislijo. V njih je nekaj praznega kakor na daljnogledu, ki ima razbite leče. Na licu je nekaj tožen in miloben nasmeh — nikdar prej ni bilo tega. Tak je bil moj stric, ko je pred smrtjo želel biti previden.

Počasi preide hodnik, odpre vrata naše sobe, pomoli glavo notri ter ne rekši nič besedice se brzo pomakne nazaj. Zapre vrata, odide na ulico in se polagoma napoti k hiši kuma Iline.

Pripovedoval mi je potem Toma, kuma Iline sin, da se je moj oče z njegovim zaprl v sobo, da sta se nekam dolgo razgo-

várjala potihoma, da jima je potem prinesel papirja in črnila, da sta nekaj pisala, pečatila itd. Ali kaj je bilo to, se ne zna še zdaj, niti bode kdaj kdo doznal.

Okoli devetih in pol smo ležali mi v postelji, le mati je sedela z rokama v krilu ter z brezmiselnim pogledom zrla v luč. Tu so zaškripala vrata na dvorišču. Mati upihne hitro luč ter leže sama v posteljo.

Meni je pod odejo tolklo srce, kakor da bije s kladivom po prsih.

Vrata se odpro in oče vstopi. Obrne se parkrat po sobi, nato pa se sleče in leže, ne da bi užgal luč. Dolgo sem še poslušal, kako se je prevračal po postelji, a potem sem zaspal.

Ne znam, koliko časa sem tako spal, ko čutim nekaj mokrega na čelu. Odprem oči in pogledam; poln mesec sije naravnost v sobo, a njegov žarek, prozoren kot pajčevina pada na lice moji materi. Oči ima zaprte, lice blede kakor kakega težkega bolnika, a prsi se ji dvigajo nemirno.

Nad njo je sklonjen moj oče. Vprl je pogled vanjo in se ne gane.

Kmalu potem pristopi k naši postelji.

Gleda nas vse, gleda mojo sestro. Stopi spet na sredo sobe, pogleda spet okoli in šepne:

»Spé!« Ali sam se zgrozi nad svojim šepetom in kakor okamenel obstane na sredi sobe. Dolgo je stal tako in ni trenil. Le tuintam opazim, kako mu sevajo oči, ko se ozre kmalu na nas, kmalu na mater.

Ali mi se ne ganemo niti z ušesom!

Nato se začne po strani pomikati po prstih k obešalu a ne obrne očes od nas; sname pazljivo tisti s srebrom okovani samokres, spravi ga pod suknjo, povleče fes na oči ter hitro in s celo nogo stopaje odide ven.

Ali komaj se vrata zapro, se skloni mati v postelji. Za njo se vzdigne tudi sestra. Kakor dve duši!

Mati vstane hitro ali pazljivo in gre proti vratom; njej sledi tudi sestra.

»Ostani pri otrocih!« šepne mati ter odide ven.

Jaz skočim s postelje ter grem tudi sam proti vratom. Sestra me zgrabi za roko, ali jaz se ji iztrgam in ji rečem:

»Ostani pri otrocih!« (Konec prih.)

5-30

ronska večina domačo in ogersko vlado v razcepljenju hrvaške domovine. To so zares žalostni politični pojavi na Hrvaškem, ki groze s popolno propadjo narodne samostalnosti hrvaškega naroda. Opozicija ima zato grozno težaven položaj, a le njena velika vztrajnost bi mogla rešiti narod današnjega žalostnega stanja.

Vzroki avstrijske krize.

Milanski »Secolo« prinaša povsem novo vest o vzrokih sedanji krizi v naši monarhiji. Dunajski dopisnik tega lista je imel namreč pred nedavnim pogovor z nekim »neaktivnim avstrijskim državnikom« iz staroavstrijske uradniške šole. Ta državnik je torej zatrdil, da sedež sedanji krizi ni v Avstriji, ampak na Ogorskem. Avstrijski parlament hočejo Mažari kaznovati za nekaj, česar ni zakrivil, za to namreč, ker noče priti do obnovljenja pogodbe med Avstrijo in Ogrsko. Na konferencah za skupni avtonomni carinarski tarif so Mažari res stavili take zahteve, da bi pomenjalo samomor za Avstrijo, ako bi jih vsprejela. Že po malo razpravah so morali priti avstrijski odposlanci do spoznanja, da Ogrski enostavno nočejo pogodbe z Avstrijo in da smatrajo sedanji trenutek ugoden za prehod k personalni uniji.

V resnici se pa to ne strinja popolno z istino. Oni le delajo težave, da bodo potem mogli priti z neko veliko zahtevo. Ta zahteva pa je neki: priklopljenje Dalmacije k Hrvatski oziroma aneksija od strani Ogrske. Ta aneksija bi enostavno odrezala avstrijsko trgovino z Bosno in Hercegovino, in to bi pomenjalo, da je Ogrska anektirala tudi ti dve deželi. Ker pa skoro ni dobiti avstrijske vlade, ki bi privolila v to, je jako verjetno, da ne pride do pogodbe med Avstrijo in Ogrsko!

Na pripombo dopisnika, da je »Fremdenblatt« dementiral vest o anektiranju Bosne in Hercegovine, je menil državnik, da ta dementi le potrjuje. »Fremdenblatt« je le tajil namen za anektiranje Bosne, molčal pa je popolnoma o Dalmaciji.

Tako imenovani milanski list. Da Mažari res že davno hrepene po okupiranih deželah ter tudi po Dalmaciji, se opaža v vsem delovanju ogerske vlade. V Bosni in Hercegovini prevladuje mažarski upliv, a da tudi po Dalmaciji iztegajo svoje roke, je avstrijskim politikom že davno znano. Vendar smemo pričakovati, da je vse to še samo pritisk na avstrijske kroge pri sklepanju na pogodbe.

Zanimiva razprava v pruskem deželnem zboru.

V včerajšnji seji pruskega dežel. zbora je odgovarjal kancler grof Bülow na interpelacijo nacionalnih liberalcev o varstvu nemštva ter ono poljskih poslancev o zatiranju Poljakov. Že dejstvo, da je pruska vlada v eni in isti seji odgovorila na obe interpelaciji, kaže, kako vsestranski se prezirajo najskromneje zahteve poljskega naroda.

Interpelaciji sta utemeljevala poslanca Hobrecht ter Jadzewski. Prvi je ternal o nazadovanju (!) nemštva, pritoževal se nad avstrijsko vlado, ki menda ščuva (!) Poljake proti Prusiji. Vsaka država, pravi govornik, skuša vztrajati na potu, po katerem je postala velika. Interpelantje ne zahtevajo, da se posluži vlada novih sredstev, marveč le to, da vztraja na dosedanjem potu, ki vodi do narodne edinosti, ter s tem popravi škodo (!), ki jo ima sedanje nemštvo. Poljaki naj se udajo, potem bodo gotovo našli milost v naših očeh.

Za njim je utemeljeval poslanec Jadzewski drugo interpelacijo. Rekel je mej drugim: Ljudsko šolo imamo, a brez ljudskega jezika. Tega ne more pojmiti ves civilizirani svet. Kakšna je pač taka vera, ki se vtepa v glavo mladini s palico in krvavimi jermeni. Poljski narod in ves omikani svet nazivlja to barbarstvo. Država vendar ni rabelj in vladar vendar ni začetnik vere. — Govornik nato opisuje dogodek v Vrešnu in vpraša potem pravosodnega ministra: 14 otrok je bilo zato kaznovanih, ker so bili poslušni starišem. Kaj pa četrt

božja zapoved? Kje je pravičnost? V Vrešnu se je bilo pravičnosti v obraz. — Ta govor je napravil na večino v zbornici uničevalen utis.

Sedaj je jel odgovarjati grof Bülow. Rekel je, da Poljaki pretiravajo, da je šolska oblast vršila le svojo dolžnost in da je dogodka zakrivila le poljska agitacija (!). Potem je pa naznanil, da se telesna kazen pri verouku ne sme več uporabljati. (Nekaj so torej Poljaki že dosegli.) Nihče (?) ne brani Poljakom tako govoriti, kakor jim je zrastle — kljun. (Tako govori nemški državni kancler!) Poljaki naj se udeležijo nemške kulture; verouk ni sredstvo za germanizacijo, a ne sme biti tudi ne sredstvo za polonizacijo. Poljski učitelji so nezanesljivi (!). Govornik pravi dalje, da vlada ne nasprotuje katoliški veri, da je on sam strogo liberalnega mišljenja, toda v narodnostnem vprašanju ne pozna nobene šale! Ker so boj usilili Poljaki (!), ga je treba izvojevati, ker ne smemo trpeti, da bi se porušile korenine pruske moči. (Pač je malo življenja v njih, če so jim tako nevarni Poljaki?) Poljsko vprašanje je sedaj najvažnejše; od njegove rešitve je odvisen razvoj bližnje bodočnosti naše domovine. Dovolili bomo v to svrhu še večjih denarnih sredstev, da pomoremo nemškemu kmetu ter industriji in ustanovimo nove vojaške garnizije. O nelojalnosti poljske agitacije je vsakdo prepričan.

Grof Bülow potem razvija svoj večinoma že znani germanizacijski načrt. V prvi vrsti pride v poštev naseljevanje nemških kmetov in industrijalcev mej Poljaki.

Konečno je grof Bülow naznanil, da pride s 1. aprilom v Vrešen in Schrimm po en bataljon vojaštva. Pravosodni minister Studt je branil naučno upravo, češ da je postopala z največjo dobrohotnostjo (!) napram neverjetnim provokacijam. Tudi telesna kazen ni prekoračila postavnih mej. Sicer je pa mož govoril popolno v Bülowem smislu.

Poljsko stvar je zagovarjal zastopnik centra posl. Fritzenborken, ki je rekel, da imajo Poljaki pač toliko pravic, kakor vsak drugi državljani. Vlada bi grešila proti božjemu in človeškemu pravu, če bi jim hotela kratiti to pravico. Poljaki nikakor ne nameravajo raznaroditi Nemcev, marveč ohraniti le to, kar je njihovega. Z naznanilom, da se odpravi v hodoče telesna kazen, je državni kancler molče obsodil dogodka v Vrešnu. Dokler se bo v poljskih cerkvah poljsko propovedovalo, izpovedovalo in obhajalo, tako dolgo se tudi ne sme prepovedovati pouk verouku v poljskiščini.

K sklepu je še govoril Poljak Stychel, ki je izjavil, da bodo Poljaki branili do skrajnih mej svojo narodno eksistenco, potem se je pa razprava prekinila in se nadaljuje danes.

Nekaj o burski taktiki.

Poročali smo in podrobneje »pояasnili, da je lord Kitchener iznašel nov način obrambe pred burskimi napadi, namreč zistem strelnic. Tem načinom hoče Kitchener odbijati burske napade, ob enem pa preprečiti prodiranje burskih čet in s tem čimdalje bolj omejiti bojno polje.

Sedaj pa javlja neki inozemski list, da tudi strelnice ne povzročajo Burom prevelikih ovir, ker ne tvorijo tako neprodorne meje, kakor si domišljajo Angleži. V mnogih strelnicah angleški vojaki niti nočejo prebivati, ker niso varni pred burskimi krogami, ki prodro zidove, kakor maslo. Mnoge angleške posadke se utaborje valed tega raje izven strelnic in se, kedar se jim približajo Buri, enostavno poskrijejo v visoki travi ali v grmovju, da gre sovražnik lahko mirno mimo njih, in potem šele jamejo streljati nanje, kajpada brez vspeha.

Pri razstreljanju vlakov v zrak postopa mojster v tej stroki, Jak. Hinton, tako-le: Ko zakoplje razstreljivo tvarino na gotovo mesto, se skrije v primerni daljavi, ter ustrelji v hipu, ko dotični voz dospe na pravo mesto. Na ta način se Buri preskrbe z vsem potrebnim, pred vsem pa z najnovejšim orožjem. S posebnim vspehom

so se jeli v zadnjem času posluževati angleških bajonetov, katerih so se izpodletka branili posamni burski oddelki. Ta taktika jim je tudi pripomogla, da so porazili Angleže pri Tweefonteinu brez vsakega strela.

Tudi angleških topov se marljivo poslužujejo posamni burski oddelki, čeprav tega angleški poročevalci nič kaj radi ne trobijo v svet. S tem pa seveda ni rečeno, da jih ukradejo Angležem, ker potem bi jih v mnogih slučajih morali vlačiti seboj tudi tedaj, ko jih ne potrebujejo. Buri si marveč topove samo izposodijo ali pa zamene. Tako so poročali v zadnjem času listi, da je Delarey pri Blakfonteinu ugrabil tri topove. To pa ni bilo res. Delarey je imel pri sebi tri topove, ki pa seveda niso bili v najboljšem stanju. Ko pa je videl pri Angležih tri nove topove, obšla ga je želja, da bi tudi z njimi poskusil trdnost angleških strelnic. In res so jo Angleži kmalu skupili s svojimi topovi, burskih obrabljenih topov pa niso mogli rabiti.

Književnost in umetnost.

Repertoire slovenskega gledališča.

Danes je repriza G. Davisove veseligre »Katakomba«, ki je dosegla pri premijeri najpopolnejši vspeh. Igra je velezabavna, fina in polna satire. — V četrtak se bo pela zadnjič Verdijeva opera »Traviata«. — V soboto je premijera Schillerieve drame »Devica Orleanska«. Naslovno ulogo igra gdč. Růckova. — Prih. torek pride na vrsto Verdijeva opera »Rigoleto«. Naslovno ulogo poje gost g. Ulrich.

Za Marijine družbe.

Ker se Marijine družbe tako lepo razširjajo, je postalo potrebno, da dobe pesmarico za svoje društvene namene. To jim je preskrbel p. Angelik Hribar. Izdal je drugi zvezek te zbirke: »Vendek Mariji. Napevi za Marijino družbo«. Te pesmi so prirejene za razne zборе, moške in ženske. Vseh napevov skupaj je 24. Od teh je večina Angelikovih, trije so Riharjevi, štiri je harmoniziral g. izdajatelj. Partitura stane 1 K, vsak glas posebej 20 vin. Založil je pesmi frančiškanski samostan v Ljubljani. Prepričani smo, da bo s to knjižico vrlo ustrezno društvenim vodstvom.

Obrednik za organiste

je izdal vč. g. Matej Straki, koralist stolne cerkve v Mariboru z dovoljenjem pred. knezoškofijstva. Dobi se pri njem in stane s pošto vred 1 K 60 vin. Obrednik obsega vsa imenitna liturgična opravila in blagoslavjanja, ki se vrše med letom navadno po župnijskih cerkvah. Napevi so tiskani v modernih notah v vpolinskem ključu. Na koncu so določbe dveh lavantinskih sinod glede cerkvene glasbe. Delo je podobno Pustejevemu »Manuale chorale«, je praktično zlasti radi slovenskega besedila in jasne razlage, ki se nabaja pri vseh opravilih. Ker je namen pisatelju ta, da dobe organisti v roke pripravno knjigo, po nizki ceni, naj jo oskrbe cerkv. predstojniki vsem organistom in tudi pevcem, potem smejo pa tudi terjati, da se napevi pri bogoslužnih opravilih vrše nekrajšani, da se izvajajo nele pobožno, marveč tudi umetnostno. — Radostno pozdravimo to delo, ki bo mnogo pripomoglo k dostojni izvršitvi liturgičnih opravil.

P. H. Sattner.

Franz Prešeren.

Deutsche Gedichte. Laibach 1901. Druck und Verlag von Kleinmayr & Bamberg. — Gosp. L. P., kateri je priredil to izdajo, dal ji je geslo: »Getico scripsi sermone libellum«. Kakor je Ovidij v tujem jeziku peval, tako peva tudi tu Prešeren v nemščini. Takoj v prvi pesmi že se opravičuje, da peva nemško, dasi vé, da mora nemška načela umakniti slovenski materi. Prešeren je sam že l. 1847 nameraval izdati s slovenskimi »Poezijami« tudi svoje nemške pesmi kot »Nameček nemških in ponemčenih poezij.« Te je sprejel g. L. P. v prvi del zbirke. V drugem delu sledé pa iz raznih virov nabrane pesmi, med njimi tudi take, o katerih se ne ve, ali so Prešernove ali ne. Pesniška vrednost je različna. Nekatere imajo čisti blagolasični značaj dovršene poezije, kakor slovenske Prešernove pesmi, a pri drugih se tudi pozna, da niso bile namenjene za tisk. To je Prešernova »zahvala« za nemško vzgojo:

»Der wahren Mutter soll und muss sie weichen; Doch mein' ich, dass es zieht dem Pflegesohne Der Pflegerin ein Dankeschek zu reichen.

Avstrijski junaki.

Po raznih virih priredil Jak. Dimnik, učitelj v Ljubljani. S 17 podobami. V Ljubljani. Natiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & F. Bamberg. 1902. — Dvajset avstrijskih junakov je tu popisanih: Salm, Kacijaner, Herberstein, Herbert in Andrej Turjaški, Nikola Zrinjski, Starhemberg, Sobieski, Karel

Lotariški, Montecucoli, princ Evgen, Lavdon, Vega, Hoffer, nadvojvoda Karel, Radecki, Albrecht, Tegetthoff, Kuhn, Čehovin. Viri so citirani. Knjiga je spisana z namenom, da »bi se mladina učila požrtvovalne ljubezni do domovine ter si podkrepljala čut domoljubja, zvestobe in vdanosti do cesarja.« V dodatku je več bojnih in junaških pesem. V knjigi so tudi jako pobožni odstavki. Nadvojvoda Albrecht na primer jako hvali zaradi njegove pobožnosti ter ga slavi, da je bil »junak z mečem in rožnim vencem.« Tu so odstavki, ki se morajo kar naravnost ne le mladini, ampak tudi starim »Narodovcem« priporočati v pridno branje, n. pr.: »Zmagalec pri Custozzi se ni sramoval vzeti v roke rožni venec in ga pobožno moliti med vsem ljudstvom. V tem prelepem molitveniku katoliškega kristjana je iskal in tudi našel moči, tolažbe in miru; rožni venec je bil vedno njegov spremljevalec, zlasti v boj in vselej tudi v zmago!« Kdor bere take odstavke v knjigi, bi stavil svojo glavo, da je g. Dimnik najčrnejši »klerikalec«. Mi se pa spominjamo, kako piše »Učit. Tovariši«, in — si mislimo svoje... Celovškega knezoškofa dr. Jožela Kahna n. pr. imenuje gosp. Dimnik »prevzvišenega« in pohvalno omenja njegovo zanimanje za cerkev na sv. Višarjih. Hm, glasilo »Zveze učit. družtev« ne piše v tem tonu.

Sicer pa, kaj hočemo? G. Dimnik je modern pedagog in že ve, kaj dela... B.

»Vienac«.

hrvaški poučni in zabavni list, je začel prinašati zopet ilustracije. Zdaj je last »Matice Hrvatske«. Izhaja vsak četrtek na dveh polah in stane na leto 14 K. Urednik mu je dr. Gjuro Arnold.

Dopisi.

Polhov Gradec, 8. jan. Na praznik sv. treh Kraljev je priredila tukajšna dekliška Marijina družba prisrčno nedolžno zabavo v prostorni društveni hiši. Začetkom so nam prekrasne žive podobe poklicale v spomin ljubeznjive skrivnosti božičnih praznikov; na to pa je sledila prelepa igra »Lurška pastirica«, ki so jo priproste kmečke deklice predstavljale z veliko razumnostjo, tu in tam uprav umetniško dovršeno. Teško je dati prednost tej ali oni, ker so vse svoje vloge dobro izvršile. Splošno le bodi povedano, da se ta igra na marsikaterem odru ne igra tako preudarjeno in prisrčno, kakor se je predstavljala pri nas. Veliko zaslug ima gotovo pri tem v prvi vrsti č. g. župnik Jož. Laznik, ki vodi dekliško družbo z vstrajno vnemo in ki je dal pri tej priliki napraviti v prostornem Marijinem domu velik in krasen gledališki oder, »kakoršnim se še marsikatero mesto ne ponaša;« v drugi vrsti pa tudi č. g. kapelan Jak. Kleindienst, ki je vodil igro in sploh veliko pripomogel k njeni dovršeni predstavi, za kar jima izreka družba tem potom najprisrčnejšo zahvalo.

Pa ne samo dekliška, ampak tudi mladeniška družba se prav lepo razvija; kajti ravno zadnji čas je bilo na novo sprejetih čez 60 mladeničev. Upamo, da nas bodo tudi ti kmalu razveselili s kako lepo predstavo. Na tak način spoznava ljudstvo, da ima tudi Marijina družba lahko svoje pošteno veselje in zabavo, ob jednem pa ravno take predstave vplivajo na ljudstvo nekako blažilno in izobraževalno; radi tega je to res posnemanja vredno.

Ko smo videli pretečeni praznik sv. treh Kraljev tolik uspeh pri popolnoma priprostih kmečkih deklicah, spomnili smo se nesramnega obrekovanja, ki je bilo za časa deželnozborskih volitev brati v umazanem »Narodu«, da je ljudstvo v ljubljanski okolici pobudaljeno vsled žganjepitja. O, motite se močno, g. liberalci; ker se našega pogumnega in probujenega ljudstva bojite, zato ga sramotite. Toda recite sami, ali je ljudstvo pobudaljeno, v čegar vas prihaja okoli sto izvodov vriega »Domoljuba« in kar je še posebno lepo, nobenega »Naroda« in nobenega »Rodoljuba«, ljudstvo, ki se je udeležilo volitev kakor en moč, ljudstvo, kojega hčerke morejo prirediti gledališko predstavo, ki bi delala čast marsikateremu mestnemu odru!? Mi vstajamo, in vas je strah!

Vrli Marijini družbi pa želimo, da bi vedno bolj napredovala in nas še večkrat povabila v svojo hišo k takim zabavam.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 14. januarja.

Osebnosti. Od cesarja so častnimi kanoniki goriškega nadškof. kapitlja imenovani gg.: ravnatelj osred. semenišča v Gorici dr. Jos. Gabrijevčič, semeniški profesor. Dominik Alpi, dekan na Črnci A. Cibič, župnik v Gradu I. Rodaro in dekan v Tolminu Jos. Kragej. — Župnik na Ovisišču č. g. Jos. Preša je na svojo prošnjo umirovljen. — Predsednikom vol. komisije za kranjsko trgovsko in obrtniško zbornico je imenovan dvorni svetnik dr. pl. Růling.

Potrjeni zakoni. Zakoni dež. zbora kranjskega glede pristojbinskih določeb za posojila ljubljanskega mesta v znesku 1.800.000 in 1.600.000 kron so dobili najvišje potrjenje.

Pogreb g. Jos. Nollija je bil včeraj prav lep. Udeležilo se ga je osobe slovenskega gledališča, ki je korakalo pred krsto, nosoč vence. Udeležili sta se pogreba pevsko društvo »Slavec« in telovadno društvo »Sokol«. Za krsto smo videli mnogo odličnjakov in občinstva iz vseh krogov, ki so v Jos. Nolliju čestili delavno, zaslužno moč pri slovenskem gledališču.

K poroki nadvojvodinje Elizabete. Kakor čujemo, bo prebivalstvo na Bledu visoka poročenca nadvojvodinjo Elizabeto in princa Otona Windischgrätzta slovesno sprejelo. Od pošte do Windischgrätzove vile bode cesta razsvetljena z lampijončki. Priredi se visokima poročenca serena in poklonijo se jima deputacije. V gradu so sedaj razni obrtniki na delu, da prenove razne prostore v vili. V kapelici bodeta poročenca prisostvovala vsak dan sv. maši. Čuje se, da bo Nj. Veličanstvo cesar dal nadvojvodinji Elizabeti 30 milijonov dote.

»Narodovo« odgovorno uredništvo je po smrti g. Jos. Nollija prevzel gosp. Valentin Kopitar.

Odlikovanje. Francosko ministerstvo za nauk in lepe umetnosti je podelilo ravnatelju c. kr. muzeja v Spljetu, profesorju Fr. Buliču, naslov »officier d' academie«. To odlikovanje, ki je dobivajo učenjaki, izraža srebrni venec iz palmovih listov.

Kranjska mestna godba je dobila nedavno nov odbor, ki je izvolil predsednikom trgovca in posestnika gosp. K. Florianca. V soboto 11. t. m. je po dolgem času priredila sijajno bakljado po mestu. Kakor čujemo, se bo mirozov ponavljal vsak mesec enkrat.

Iz Kranjske gore se nam piše: Tukajšnje vojaško in veteransko društvo je na občnem zboru enoglasno izvolilo častnimi člani gg.: Dr. V. Levičnika, predsednika deželne sodišča v Ljubljani, H. Kendo, postaja načelnika in I. Hrovata, želez. uradnika v Kranjski gori.

Socijalnodemokratski shod. Prihodnjo nedeljo bodo imeli soc. demokratje shod v Zagorju ob Savi.

Nova cerkev na Bledu. Kakor čujemo iz zanesljivega vira, je ministerstvo že dovolilo, da se na Bledu zgradi nova župna cerkev.

Cesar Franc Jožefa bolnica usmiljenih bratov v Kandiji je v letu 1901 oskrbovala 1522 bolnikov, skupaj 27.372 dnuj. Na vsakega bolnika pride torej povprečno 17-98 dnuj, na vsak dan 74-99 bolnikov. — Ozdravljenih je bilo 1102 bolnika, zboljšanih 271, neozdravljenih 38, umrlo jih je 38, za leto 1902 ostalo 73. Izvršene so bile raznovrstne operacije. Iz Kranjske je bilo 1331 bolnikov, iz Hrvaške 56, in Štajerske 25, iz Primorske 10, iz Italije 8, iz Ogerske 6 itd. Razvidi se iz predloženega poročila, da se je v preteklem letu zdatno zvišalo število sprejetih bolnikov, kakor tudi število oskrbovalnih dnuj. Lahko se sklepa iz tega na plodonosno delovanje, a prizadelo je silnih žrtev zavodu, ki je moral do kraja uporabiti vsa svoja sredstva. A ker so le darovi pokroviteljev in dobrotnikov pripomogli, da je bilo mogoče, premnogim dati zavetja in pomoči v boleznih in nadlogah, veže nas dolžnost, zahvaliti se v prvi vrsti visokemu deželnemu zboru kranjskemu za zvišanje letne podpore. Nadalje se v svojem in v imenu velikega števila oskrbljenih revnih bolnikov zahvaljujemo najsrčneje naši neutrudljivi dobrotnici, veleslavni kranjski hranilnici za letno podporo, takisto tudi za podpore in prispevke veleslavnim zastopom zdravstvenega okrožja novomeskega in kostanjeviškega, nadalje tistim občinam in posojilnicam, ki tudi v preteklem letu niso pozabile naših oskrbljenecov, kakor sploh vsem svojim dobrotnikom; Bog povrni vsem tudi najmanjši dar — tisočero! Iskrena naša zahvala gre posebno tudi prečastiti duhovščini in vsem, kateri sprejemajo naše soprobrate po deželi s toliko ljubeznijo in prijaznostjo ter jim pomagajo z dobrimi sveti in v dejanji. Tudi zanaprej priporočamo te svoje soprobrate, ki imajo toliko težaven in

trudapoln posel pobiranja milodarov, prečastiti duhovščini in svetnim oblastvom. Ob enem pa prosimo zopet vse pospeševalce, prijatelje in dobrotnike našega zavoda, naj nam pomorejo tudi v novem letu, da bomo mogli zopet toliko, ali pa še višje število bolnikov sprejeti in zadostiti njih zahtevam in potrebam. — **K o n v e n t u s m i l j e n i h b r a t o v.**

Blamažo išče. Dr. Treo je vložil na državno sodnijo rekurz proti nepotrditvi poslancem v dež. zboru goriškem. Dejstvo je, da pri volitvi ni imel aktivne volivne pravice in je dež. zbor bil kompetenten, da tako izvolitev ovrže. »Gorica« obljublja dr. Treotu veliko blamažo.

Iz Cerkelj dne 11. jan. Na sv. treh kraljev imeli smo pri nas shod družbe svetega Cirila in Metoda, kateri je bil povoljno obiskan. V lepih besedah je zbrane pozdravil č. g. župnik Golobič kot predsednik. Predlagal je, da se predsednikom izvoli enoglasno g. Hočevcar tukajšnji posestnik in lekarnar na Vrhnikih, kar se je tudi zgodilo. On se zahvali za zaupanje in pravi, da tega posla ne more prevzeti in, da ostane blagajnik le še, ako tudi g. župnik predsednik ostane, kar se je na splošno prigrvarjanje zgodilo. Tajnikom je bil izvoljen g. Medved. Prav prijetno smo se zabavali in prepotrebni družbi kakor vsako leto naklonili znaten znesek.

Od Fare pri Kostelu. V tukajšnji župniji je bilo pretečeno leto rojenih 82, umrlo jih je 44, poročenih 18 parov.

Z Dovjega se nam včeraj poroča: G. Janko Mlakar iz Ljubljane je šel danes popoldne z vodnikom Šmercem v lovsko kočjo na Krmi prenočit. Jutri zjutraj ob eni nameravata vstati ter iti mimo Marije Terezije kočje na Triglav, ako bode mogoče, in zvečer nazaj v Mojstrano.

Šolske vesti s Štajarskega. Učiteljem in šolskim voditeljem pri Sv. Primožu na Pohorju je imenovan g. Franc Korbar, učiteljem na ekpozituri v Lokavcu g. Luka Starc od sv. Tomaža na Primorskem, na šoli v Trbovljah gosp. Leopold Cimperšek in za učiteljico na šoli v Zibiki gđ. Elizabeta Klemenčič. Umirorjen je nadučitelj v Žalcu g. I. Koncuvan v Žalcu. — Za učiteljico ročnili del v Konjicah je imenovana gđ. Berta Kožuh.

Ljubljanske novice. Še enkrat »Rotschildova hči«. To vam je bilo danes vrišča po Ljubljani. G. Kolmann je včeraj zvečer zopet v oknu prodajalnice izložil Vavpotičevo sliko: »Smrt v moderni obleki«. Zopet je bilo vse polno ljudij pred Kolmannovo prodajalnico in ženske so modrovali: »Saj smo vedele, da je g. Kolmann sliko radi tega odstranil, ker se je ženin oglašil. Sedaj se je pa gotovo skesal, pa je g. Kolmann podoba zopet izložil«. In ženske so izrazile na razne načine svojo zadovoljnost, da se je grdi »Rotschildovi hčeri« zopet izneveril ženin, saj bi bilo vendar nekaj nečuvnega, ako bi se tako »grda babnica« omožila v Ljubljani, ko je še vendar toliko ljubljank neomozenih. »Vidite, milijoni niso vse« pristavljale so ženske in se zadovoljno ogledovale v Kolmannovem steklu. Mi smo prepričani, da se bomo marsikateri ljubljanki zamerili, ako povemo, da niso resnične govornice, da je razstavljena slika Rotschildova hči, ampak da slika predstavlja navadno fantazijo Vavpotičevo »Smrt v moderni obleki« in da so vse druge govornice neutemeljene. G. Kolmann se je danes dopoldne zopet prepričal, da nastaja nevarnost za njegova okna, in je opoldne sliko zopet skril, a kljub temu hodijo ljudje še vedno gledat v Kolmannovo okno. — Umrli je v Ljubljani gospa Leopoldina Valenta, soproga g. dr. pl. Valenta star. — Ponesrečil se je včeraj na Zaloški cesti posestnik Ivan Cegnar iz Linhartovih ulic. Peljal se je z ženo na vozu, s katerim se je hotel umakniti električni železnici. Pri tem je pa zavozil preveč h kraju ceste in se mu je prevrnil voz. Pri padcu si je zlomil desno nogo, njegova žena je pa dobila le lahke poškodbe. Cegnarja so prepeljali v bolnico. — Domača umetnost. V izložbenem oknu Krisperjeve trgovine na Mestnem trgu sta razstavljeni dve oljnati sliki akad. slikarice g. M. Fröhlicheve.

Radi tatvine so bili te dni pri graškem dež. sodišču kaznovani mizarški pomočniki Gab. Benedik in And. Golob iz Stražišča pri Kranju in Pet. Grašič iz Predoselj. Dobili so več mesecev težke ječe. — Pri istem sodišču sta bila radi javnega nasilstva obsojena v 13 ozir. 6mesečno ječo Mat. Kalan in Jan. Grabec iz Godešča.

Iz Idrije se nam piše: »Jednakopravnost« preti v 1. letošnji številki, da bode pričela sedaj stikati po farovžih ter prinašati pikantnosti o duhovnikih. To nas prav malo briga. Mar niste že dosedaj stikali po vseh kotih, kjer ste upali, da boste zavohali kaj, kar bi ugajalo vašemu nosu. Kadar niste mogli pa ničesar najti, tedaj ste si ga izmislili. Ker je »Jednakopravnost« strahovito suha in prazna, ponavljamo pa zopet letos nasvet, katerega nam je dal že lani neki naš somišljenik. Prosilil ste poročil iz družbe, tedaj pa je opomnil nekdo, da je največje društvo v Idriji občina. Poročajte torej o sejah in drugem delovanju. Pa še s proračunom ne pridete na dan. »Slovenčevega« poročevalca, ki je popolnoma objektivno poročal o mestnem proračunu za l. 1902, pita »Jednakopravnost« z dopisunom, mesto da bi pojasnila nekatere res čudne postavke. Tako verjemite, da nam ne gre v glavo, da bi bilo mogoče potrositi 1000 kron za kurjavo v realki, ki bo imela prihodnje leto cela dva razreda. Enako nikakor ni umestno izbrati »prostor za dijalsko igrišče« v parku nasproti Grudnu, ker je prostor preplavljen, ako je količkaj večja voda. Pustite ta prostor olepševalnemu društvu, naj ga to vzdržuje, ne pa pomaga mesto s 500 kronami. Telovadno orodje bode tudi predrago, ako bote vsako leto dali »Sokolu« 100 kron. Zakaj ni v proračunu mej izdatki ravnateljstvo stanovanje, tudi niste povedali, kakor tudi molčite o tem, da v proračun niste postavili 960 K. katere bo dobila občina kot najemščino hiše št. 136. Konstatujemo tudi še enkrat, da ste postavili v proračun za učitelje prostih predmetov kateheta, konstatujemo, da ste predložili proračun, v katerem ste se pri seštevanju zmotili za celih 10.000 kron, zato pa tudi izkazali dobička v razpoložnem proračunu 14.522 kron. Površnost! Predno stikate po župniščih, uređite vse v svojih uradih. Konstatujemo končno, da si je župan letos za neka, nam doslej neznan, pota — zaračunal 150 kron, v isti sapi pa liberalci trdē, da si duhovniki vsak storjen korak zaračunajo.

Požar. Od Fare pri Kostelu: Dne 6 t. m., t. j. na praznik sv. 3 Kraljev popoldne je nastal ogenj pri Potoku v nekem skednju. Sreča je bila, da so ljudje šli ravno od večernic domov, ko se je ogenj pokazal; prihiteli so saj toliko zgodaj, da so ogenj omejili. Skedenj, v katerem je bilo polno krme, je seveda do tal pogorel, druge nesreče ni bilo. Zažgali so otroci s cigaretami. Posestnik skednja je bil za malo svoto zavarovan. — Ogenj je upepelil pod in hlev I. Rappova v Svibnju 8. jan. ob 1. popoldne. Streha poleg stoječe hiše se je že tudi vnela, a pogumni gasilci so jo rešili. Že skoraj iz ognja so zvalili sod vina. Domač osemletni otrok, ki je zakuril na podu, bi bil zgorel, ko bi ga ne rešil tukajšnji srčen gostilničar Fr. Kmetič in vrgel ven iz ognja. Ta je izvlekel tudi tele iz hleva in se pri tem precej opek. Otrok bo težko okreval. Stariši, zaklepajte vžigalice!

V vodnjak je skočil in utonil 72-letni kmet Sebastijan Ovčarič, po domače Čače v Malih Munah št. 36 (občina Podgrad). Vzroka samomoru se ne ve. Ker je ta vodnjak edini v Malih Munah, morajo zdaj vaščani odstraniti iz njega vodo in za porabo hoditi ponjo v bližnje Velike Mune. Vsakako žalosten in za vaščane neprijeten dogodek!

Pokopali so včeraj zjutraj v Celovcu redovnico samostana sv. Elizabete sestro Marijo Gertrudis rojeno Pistetnik, ki je umrla v soboto v 36. letu svoje starosti.

Nož v prsa. Iz Trsta se poroča: V soboto zjutraj si je 24letni Robert Schulz, stanujoč v ulici del Pero, v navzočnosti svojega brata porinil velik nož v prsa. Njega brat je hitro poklical zdravnika in ta je dal nesrečnika prenesti v bolnišnico, kjer je uro pozneje izdihnil dušo. Vzrok samomoru je — nesrečna ljubezen.

Kdo bo Ježelní glavar v Istri? To vprašanje še ni rešeno. Campitelli in puljski župan dr. Rizzi se rujeta med seboj za to mesto. Včeraj je bil puljski župan dr. Rizzi na Dunaju.

Legar v ženski mestni bolnišnici v Gorici. Nekaj časa sem razsaja v goriški mestni ženski bolnišnici legar (tifus). Ta nevarna bolezen razširila se je tudi na bolnišnični oddelek, kjer se nahajajo nesrečne umobolne.

Kaj se lahko pripeti ponočnemu čuvaju. »Primorski List« poroča: Ponočni čuvaj Kobal je ravnokar pred županovo hišo v Planini zaklical deseto uro. Od tod jo udari ponosno dalje po trgu čuvat ognja. Pokliče ga hlapec iz bližnje hiše: »Kobal, sem pojdi na kupico vina, pa glej, da me pokličeš ob eni uri!« Kobal zvrne par kozarec in zagotovi točnost v klicanju, kajti on da cele noči ne spi. Po potu grede najde pred pošto prazno kočijo, katero je bil sedlar ravno zvršil. Rekel je sam pri sebi: »Tukaj notri lahko počakam enajste ure«. Stopi v kočijo, katera se prijetno zaziblje. Še sam se nekoliko časa ziblje, potem zaspi. Malo pred enajsto uro pride kočijaž iz Postojne, napreže kočijo in hajd s Kobalom v Postojno. Kobal je trdno spal, da ni nič opazil. Kočijaž privozi v Postojno pred pošto in spreže konja, ne da bi ugledal planinskega čuvaja v kočiji. Ob dveh popolnoči zavpije postojnski nočni čuvaj Stegū prav blizo kočije: »Dvee jee urrra!« Kobal se prebudi: »Kdo vraga kliše: Dve je ura? Ednajst je ura!« Postojnski čuvaj zavpije zopet: »Dvee jee urrra!« Kobal skoči s svetilko v roki iz kočije: Ta lump mi zopet kliše: Dve je ura. Ednajst je ura!« zavpije na vse grlo. Postojnski čuvaj se obrne proti njemu: »Katera oblast je pa tebe sem prinesla?« Planinec: »Katera oblast je pa tebe v Planino prinesla klicat: Dve je ura!« Postojnski čuvaj: »Tukaj v Postojni je zdaj dve popolnoči!« Planinec: »Jaz sem tukaj doma in kličem enajsto uro!« Med glasnim pričkanjem in vpitjem obeh nočnih čuvajev pritečeta iz bližnje gostilne še krčmar in njegov hlapec. »Kdo si ti?« vpraša krčmar. Kobal s svetilko v roki: »Jaz sem tukajšnji planinski nočni čuvaj«. Krčmar: »Ali tukaj je Postojna, ne Planina! Ha, ha, ha!« Planinec Kobal se je sicer dolgo obotavljal in priduševal, na zadnje pa je vendarle moral priznati, da je v Postojni. Kako pa da je tje prišel, si ni mogel razlagati, kajti sicer cele noči ne spi. S potrim srcem se je vrnil v svojo domačijo in tam med svojimi rojaki še nadalje zvesto opravljal ponočno službo.

Agentje s podobami, ki godejo, so lansko leto imeli jako dobro žetev po Notranjskem. V nekem kraju so prodajali take podobe, ki igrajo božične pesmi, po 17, tudi do 20 gld., in menda v par slučajih še višje. In vendar stane taka godbena podoba v trgovini na Dunaju 5 gld., reci pet goldinarjev. Če odvede torej le eno, ima že več nego 10 gld. dobička. Dunajski »Vaterlande« je prinesel lani avgusta meseca enkrat notico, podpisano od župnika blizu Dunaja, kjer tudi krošnjarijo taki agentje, da je on dobil tako podobo za pet goldinarjev. Torej pozor!

Slovenski milijonarji v Ameriki. »Amerikanski Slovenec« poroča, da štejejo amerikanski Slovenci med seboj že par milijonarjev. Vsekakor bi bilo zanimivo zvedeti imena teh ameriških slovenskih milijonarjev, ki so v Ameriko prišli praznih rok, a so si s svojo pridnostjo pridobili milijone.

Senzacionalen samomor. V soboto se je vrgel s četrtega nadstropja dr. Tomka ter obležal na mestu mrtev. Samomor je izvršil radi tega, ker mu je nekdo ukradl za 186.000 K vrednostnih papirjev in mu zavarovalnica, pri kateri je bil zavarovan za 200.000 K, ni hotela takoj izplačati te svote. — Sedaj se pa pokazalo, izdal je namreč njegov brat, da je dr. Tomka defraudacija sam fingiral, da je poplačal svoj in svojega brata dolg. Brata so sedaj prijeli. Zadeva menda še ni povsem jasna.

Novi častni člani akademije znanosti v Petrogradu. Akademija znanosti je izvolila častnimi člani kralja Viktorja Emanuela, prestolonaslednika Gustava švedskega in Norvegijskega, potem ruskega poslanika v Carigradu Sinovjeva, predsednika dunajske akademije znanosti Edv. Suessa, profesorja na češkem vseučilišču v Pragi,

Polivko, profesorja na vseučilišču v Berlinu, Schmollerja, in rektorja visoke šole v Sredu, Lubomirja.

V Zagrebu je dne 11. t. m. umrla umirovljena članica zagrebškega kazališča Mara Akačić — Perisova. Mara Perisova je prvi pot nastopila na hrvatskem odru dne 22. novembra 1860. Ta dan je bil v tem oziru znamenit za hrvatsko zgodovino, ker se je isti večer prvič igralo v Zagrebu hrvatski. Predstavljal so Freudreichovo »Crno kraljico«. Mara Perisova je bila nekaj let tudi v Belemgradu članica tamošnjega gledališča.

Majnikov hrošč v januariju V ljudskem vrtu v Gradcu sta ujela te dni dva solarija majnikovega hrošča. Vsled izredno lepih dni se je hrošč skoro gotovo zmotil in prilezel je v svet, meneč, da so se že pričeli lepi majnikovi dnevi.

Za katoliško univerzo v Solno-gradu se je v mesecu decembru pr. l. nabralo 15 454 K.

Sin Napoleona III. — kolporter. Nedavno je umrl v neki pariški bolnici sin Napoleona III. in Marjete Bellanger. Mati mu je zapustila lepo imetje, katero pa je vsled špekulacije zgubil vse ter postal berač. Prodajal je časnike po ulicah in bil znan vsakemu pod imenom »Poleon«.

Nič več ne bodo trčili vlaki. Rudolf Bartelmus v Brnu je iznašel poseben način, da se preprečijo mnoge nesreče na železnicah. Med tiri bo poseben elektriški tok, ki bo v zvezi s celo progo. Ako se bo vlak bližal kakim zapreki, tedaj se zasveti pred vlakom bela svetilka, ako je pa na progi kak pomota, napačna križava proge, ako vozi ali stoji po isti progi kak drug vlak, tedaj se strojevodu z daljave 2400 m zasveti zelena svetilka, v stroju pa se zališijo močna znamenja z elektriškimi zvonci. Ako bi bil strojevodu gluha, tedaj se mu v daljavi 1200 m zasveti rdeča luč in močna znamenja z elektriškimi zvonci se še pomnože, ako bi pa pri vlakovodju tudi to nič ne pomagalo, tedaj elektriška naprava samostojno železniskemu stroju v daljavi 600 m od nevarne točke odvzame par in avtomatično se zapro zavore. Vlak mora obstati! Tudi prehodi preko železniškega tira se na ta način lahko avtomatično zapro.

40 000 kron je glavni dobiček loterije za »Toplotne sobe«. Žrebanje je nepreklicno dne 16. januarja 1902.

Društva.

(Odbor »Pravnika« sklicuje, izvršuje društvena pravila, XV. redno društveno glavno skupščino na ponedeljek 27. januarja v restavracijske prostore »Narodnega Doma« v Ljubljani ob pol 9. uri zvečer. Vspored: 1. nagovor načelnika, 2. poročilo tajnikovo, 3. poročilo blagajnikovo, 4. poročilo blagajničnih preglednikov, 5. poročilo o slovenski priložni izdaji »izvršilnega reda«, 6. volitev načelnika, deset odbornikov in računskih preglednikov, 7. posamezni nasveti.

Telefonska in brzojavna poročila.

Radgona, 14. januar. Tu se jutri ustanovi nemško-nacionalno politično društvo za Radgono in okolico.

Dunaj, 14. jan. Ministerski predsednik bo te dni konferiral s poslanci Derschatta, Prade, Gross in Stürgkh v zadevi pravne konference. Posl. Gross je v to svrhu pozval na Dunaj moravske poslance.

Dunaj, 14. jan. Princ Liechtenstein je na nekem shodu govoril o razmerah v parlamentu ter dejal: V parlamentu so stranke, ki hočejo državo razrušiti, in stranke, ki jo hočejo vzdržati. A še celo državo ohranjajoče stranke si ne upajo poskusiti z jedino rešilnim sredstvom za parlament, z uvedbo novega poslovnega reda, ki naj bi bil toliko spremenjen, da bi predsedniku dal možnost omejiti obstrukcijo. Zahteva se, naj vlada oktroira to rešilno sredstvo, toda ako se parlament sam noče rešiti, tudi od vlade ne more zahtevati rešitve.

Dunaj, 14. januarja. Tu je v 78. letu svoje starosti umrla grofica Luiza Hohenwart, vdova po grofu Karolu Hohenwartu.

Dunaj, 14. jan. Razni listi javljajo, da je neresnična vest o izjavi poslanca Schalka, da se vsenemci ne udeležijo spravnih konferenc.

Dunaj, 14. jan. Kakor javljajo tukajšnji listi, je profesor Seidl od pro-

fesorstva na dež. poljedelski šoli v Liedwerdu suspendiran.

Dunaj, 14. jan. Ogerski ministerski predsednik Szell se je dal operirati. Operacija se je posrečila.

Dunaj, 14. jan. O boleznih Szellovi se poročajo, da se je obrnila po operaciji na bolje.

Dunajsko Novomesto, 14. jan. Pri dopolnilnih volitvah za obč. zastop so bili izvoljeni trije skupni kršč. soc. in nem. nac. kandidatje in 2 soc. demokrata.

Praga, 14. jan. »Politik« javlja, da bo državni zbor sklican še le koncem tekočega meseca. Prej bode proračunski odsek rešil državni proračun. Proračun pride v zbornico 23. marca, po Veliki noči pa bodo sklicani deželni zbori.

Praga, 14. jan. Pri jutrišnji volitvi za Wolfov mandat bodo Čehi šteli svoje glasove na osebo dr. Jožefa Cizeka. Wolf bode pričakoval izida volitve na Dunaju.

Trutnovo, 14. jan. Profesor Seidl izjavlja, da je laž trditev, da je Wolfa pozval, naj se sam usmrti.

Budimpešta, 14. jan. Donava je tako narasla, da je na Južnem Ogerskem in v Srbiji poplavila mnogo krajev. V okraju Boria so se morali prebivalci pred povodnjo rešiti na hiše.

Vratislava, 14. januarja. Včeraj se je pri predstavi vsled nedostatka pri električni razsvetljavi v gledališču pojavil požar. Ena igralka je močno ožgana. V gledališču je nastal velik strah in občinstvo je prestrašeno bežalo iz gledališča. Ogenj se je skoro posrečilo pogasiti.

La Roche (Francija), 14. jan. V ženskem oddelku blaznice je navstal ogenj sredi noči. 250 blaznih žensk so v naglici odvedli na dvorišče. Poslopje je popolno pogorelo. Zjutraj so pogrešili 12 oseb, ki so bržkone utonile v bližnji vodi.

Lodz, 14. jan. Na ruskem Poljskem se bojkot proti nemškemu blagu uspešno nadaljuje in se vedno bolj razširja. Kmetovalci naročajo samo ameriške fabrikate.

London, 14. jan. Iz Volksrusta javljajo: Neki (!) burski zdravnik poroča, da je v boju z Botho 4. t. m. padlo 42 Burov, 73 je bilo ranjenih. — Burkega vodjo Liebenberga je dal Methuen ustreliti, ker je ustrelil angleškega poročnika Neumeyerja.

London, 14. jan. Iz Capstadta se poročajo, da je 178 mož od polka Branantshorse nenadoma izginilo. Skoro gotovo so vsi desertirali (ako jih niso Buri ujeli).

Umrli so:

10. januarja. Marija Galoni, delavčeva vdova, 84 let, Radeckega cesta 11, ostarelost — Ferdo Paluša, zasebnik, 79 let, Zatiške ulice 1, kap.

11. januarja. Katarina Furlan, gostija, 58 let, Rožne ulice 27, srčna hiba. — Josip Noll, operni pevec, 60 let, Studentovske ulice 2. Haemorrhagia cerebri.

12. januarja. Ana Matelič, delavčeva hči, 19 mesecev, sv. Petra cesta 23. Bronchitis capill.

V bolnišnici:

10. januarja. Ivan Miklavc, posestnik, 43 let pljučnica.

Zitne cene

dne 13. januarja 1902.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad K 9-40 do 9-41
Rž za pomlad " 7-80 " 7-81
Koruza za maj-junij " 5-73 " 5-74
Oves za pomlad " 7-78 " 7-79

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april K 9-23 do 9-24
" oktober " 8-40 " 8-41
Rž za april " 7-55 " 7-56
Oves za april " 7-47 " 7-48
Koruza za maj " 5-43 " 5-44

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška K 0-15 do 9-90
" južne zel. " 9-35 " 9-80
Rž " " " 7-75 " 8-85
Ječmen " " " 7-20 " 8-60
" ob Tisi " " 6-75 " 7-75
Koruza ogerska, stara " 5-60 " 5-70
" nova " " 5-40 " 5-50
Činkvant " stara " 6-60 " 7-00
" nova " " 6-15 " 6-50
Oves srednji " 7-75 " 7-90
Fižol " 7-75 " 10-75

Dunajska borza

dne 14. januarja.

Skupni državni dolg v notah 100—
Skupni državni dolg v srebru 49-95
Avstrijska zlata renta 4% 120-40
Avstrijska krona renta 4% 96-35
Ogerska zlata renta 4% 119-60
Ogerska krona renta 4% 95—
Avstro-ogerske banane delnice, 600 gid. 1599—
Kreditne delnice, 100 gid. 644-25
London vista 239-30
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj. 117-17 1/2
20 mark 23-44
20 frankov (napoleon) 19-04
Italijanski bankovci 93-70
C. kr. cekini 11-30

Meteorološki poročilo.

Višina nad morjem 306 2 m. srednji zračni tlak 756-0 mm

Čas opazovanja	Stenje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrevi	Nebo	Padevina v 24 urah
13. 9 zveč.	739-8	1-6	sl. zah.	oblač.	
14. 1. jut.	741-5	-1-3	sr. sever.	oblač.	00
14. 2. popol.	742-4	1-4	sl. zah.	"	

Srednja večerajša temperatura 1-9 normala: -2-6°

Zahvala.

F9 1-1

Vsem ljubim sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam ob nenadni bolezni in smrti našega nepozabnega očeta, oziroma brata, svaka in strica, gospoda

Josipa Noll-ja

opernega pevca, režiserja in urednika »Sl. Naroda«

tako prisrčno izkazali svoje iskreno in tolažilno sočutje, kakor tudi vsem onim, ki so preljubemu nam pokojniku s toli mnogobrojno udeležbo na tužni poti k večnemu počitku izkazali poslednjo čast, osobito velečastiti duhovščini, spoštovanemu g. županu ljubljanskemu, velebenjenim gg. zastopnikom raznih društev, korporativno nastopivšim slavnim društvom, vsem gg. članom deželnega gledališča, ljubeznivim darovateljem prekrasnih vencev in vrtilim gg. pevcem za ganljive žalostinke, izrekamo iz dna srca svojo najiskrenejšo zahvalo s prošnjo, da bagemu rajniku ohranijo prijazen spomin.

Ljubljana, dne 14. januarja 1902.

Žalujejoči ostali.

Št. 46.056.

Ustanova za realce.

43 3-2

Pri mestnem magistratu ljubljanskem izpraznjeno je

eno mesto cesar Franc Jožefove ustanove za realce

v znesku 100 kron na leto.

Do te ustanove imajo pravico v Ljubljano pristojni ali, ko bi takih prosilcev ne bilo, na Kranjskem rojeni, revni dijaki, ki obiskujejo c. kr. višjo realno v Ljubljani.

Prošnje za podelitev te ustanove vlagati je s potrebnimi dokazili vred do konca t. m. pri šolskem ravnateljstvu.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 2. januarja 1902.

Štev. 46.055.

52 3-1

Ustanove za gimnazijalce.

Od prvega semestra tekočega šolskega leta naprej ste izpraznjeni

dve mesti Jernej Sallocher-jeve dijaške ustanove

po 100 kron na leto.

Pravico do te ustanove imajo dijaki na ljubljanskih gimnazijah, ki so na Kranjskem rojeni, ubogi, pridni in pa lepega vedenja.

Prošnje za podelitev teh ustanovnih mest morajo biti opremljene s krstnim listom, z ubožnim listom ter s šolskim spričevalom zadnjega semestra in jih je vložiti do konca tega meseca pri pristojnem šolskem ravnateljstvu.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 3. januarja 1901.

Štev. 46.057.

53 3-1

Ustanova za meščanske vdove.

Pri mestnem magistratu izpraznjeno je

eno mesto Jan. Jak. Schillingove ustanove

v znesku letnih 84 kron.

Pravico do te ustanove imajo uboge vdove ljubljanskih meščanov in je prošnje za podelitev tega ustanovnega mesta vložiti tukaj do konca tega meseca.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 3. januarja 1902.

Žrebanje

pojutrišnjem!

Srečke za „toplotne sobe“.

Glavni dobiček 131 18-10

kron 40.000 vrednosti.

Srečke po 1 kroni priporoča J. C. Mayer v Ljubljani.